

Europa al segle XXI: realitats i projectes

- 26 de novembre a les 12 h
- A l'Auditori Rocafort del Centre Cultural i de Congressos Lauredià, Sant Julià de Lòria.
En col·laboració amb la Universitat d'Andorra en ocasió de l'obertura de curs

Carles A. Gasòliba i Böhm

Doctor en ciències econòmiques, membre numerari de l'IEC, senador i president de la comissió d'Economia i Hisenda del Senat espanyol, i president de l'Institut Carlemany d'Estudis Europeus

▲ Currículum

Economista, doctor en ciències econòmiques. Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)
Master of Arts in Industrial Economics. Universitat de Sussex (Gran Bretanya).

Membre numerari de l'Institut d'Estudis Catalans, secció de Filosofia i Ciències Socials.

Membre numerari de la Reial Acadèmia de Ciències Econòmiques i Financeres de Barcelona.

Senador al Senat espanyol des del 2 de març del 2004. President de la comissió d'Economia i Hisenda del Senat.

Membre de les comissions de Pressupostos, d'Indústria, Comerç i Turisme, i de Suplicatoris.

Membre de la comissió mixta Congrés i Senat per a la Unió Europea.

Diputat del Consell d'Europa i membre de la delegació espanyola de la Unió Europea Occidental.

Membre nat del consell nacional de CDC.

President del comitè espanyol de la Lliga Europea de Cooperació Econòmica (LECE) i de la comissió mediterrània de la LECE.

President de la Fundació Llibertat i Democràcia, grup català de la Internacional Liberal.

Vicepresident de la Internacional Liberal i responsable de les relacions de la Internacional amb l'Amèrica Llatina.

Ha estat diputat al Congrés de Diputats de l'any 1980 al 1987.

Diputat al Parlament Europeu del 1986 al 2004 (divuit anys). Vicepresident, tresorer i mem-

bre del buró del Grup Liberal. Membre i portaveu liberal a la comissió d'Affers Econòmics i Monetaris. Membre de les delegacions amb el Japó, l'Amèrica Central i Mèxic, l'Amèrica del Sud i Mercosur. Ha estat elegit en quatre legislatures, tres encapçalant la llista de Convergència i Unió.

Ha estat secretari general del Patronat Català Pro Europa, des de la seva fundació, l'any 1982, fins al gener del 2004.

Ha publicat sobre temes europeus:

El Parlament Europeu, edicions de 1986, 1994 i 1999.

L'Acta Única Europea, 1989.

Unió Europea, 1991.

Fer Europa, 1994.

Membre de la Fundació Cercle d'Economia de Barcelona. Membre de la Fundació Francisco Fernández Ordóñez.

Membre del grup de reflexió de l'Institut de Estudios Europeos de la Universidad San Pablo-CEU de Madrid.

President de l'Institut Carlemany d'Estudis Europeus de la Universitat Internacional de Catalunya.

El Dr. Daniel Bastida, rector de l'UdA; el M. I. Sr. Juli Minoves, ministre Portaveu del Govern, de Desenvolupament Econòmic, Turisme, Cultura i Universitats, i el Dr. Carles Gasòliba.

*Els parallamps han d'estar connectats a terra. Fins i tot,
les idees més abstractes i especulatives han d'estar
ancorades en la realitat, en la substància de les coses.
I la idea d'Europa, doncs? (George Steiner)*

Europa, realitat i projectes, que és el títol que he donat a aquesta conferència, es basa en una idea d'Europa que, com diu Steiner, com qualsevol idea, ha d'estar ancorada en la realitat. Però aquesta realitat d'on emana? En realitat, d'un mite.

Recordem que, per als grecs, Europa era tota la terra desconeguda més enllà de Grècia. Com va escriure Herodot, “no sembla que se sàpiga, ni d'on ha tret el seu nom, ni qui li ha donat [...] tret que s'hagi agafat de l'Europa de Tyr, atès que les dues altres parts del món no tenien nom.” Aquesta Europa de Tyr no era altra que Europa, filla del rei de Tyr, Agènor. Seduït per la seva bellesa, Zeus es transformà en un toro blanc, la raptà i se l'endugué a Creta, cosa que portà el poeta Espriu, inspirat en el mite “d'aquella filla d'Agènor”, a dir:

“Per això és ara tan profunda la nostra esperança
—en el meu somni ja contemplada realitat—
d'integrar-nos, en un temps que sentim proper,
salvades la nostra llengua i la nostra història,
en una unitat superior que duu el nom,
obert, bellíssim, d'aquella filla d'Agènor
que un savi esguard veia prodigiosament passar
de la costa fenícia a les platges de Creta.
Quan arribi el dia, haurem fet el primer
i inesborrable pas vers la suprema
unió i igualtat entre tots els homes.”

Europa és un mite. També un somni. Una referència perseguida com a model per molts escriptors, pensadors i polítics. Com va dir Salvador de Madariaga, “Abans de tot, nosaltres hem d'estimar Europa. La nostra Europa, sonora de la gran riulla de Rabelais, il·luminada del somriure d'Erasme, inquieta per l'esperit de Voltaire, en el firmament espiritual que respandeix pels ulls ardents de Dante, els ulls clars de Shakespeare, els ulls serens de Goethe, els ulls turmentats de Dostoievski; aquesta Europa a qui somriu eternament La Gioconda, en què Moisès i David neixen en una vida eterna en el marbre de Miquel Àngel i on el geni de Bach es llença espontàniament per ser captat en la seva geometria intel·lectual.”

L'Europa que vivim és el fruit d'un ideal de civilització. Com va dir Rob Riemen,

som el producte d'una història molt llarga. Tant, que, de vegades, com digué Churchill, no ens la podem acabar. Som conscients que som hereus d'aquesta història. Ens dobleguem sota el pes d'aquesta història, en què anem acumulant l'ètica i els valors *judeocristians*, la democràcia d'Atenes, el dret romà, l'humanisme del Renaixement, la raó i la ciència que donen la Il·lustració, el gran progrés científic i tecnològic iniciats i/o basats en la Revolució Industrial. Europa, arreu del món, la gran civilitzadora i alhora la gran explotadora, que arriba al segle XX exposant la màxima virulència i crueltat, basada en els totalitarismes de l'Holocaust i el Gulag, amb milions de víctimes de les dictadures feixistes, nazis i comunistes. Ecllosió tràgica i repugnant de projectes que proposaven el millor per al futur de l'home, això sí, a còpia d'anul·lar la seva capacitat de pensar i decidir. En definitiva, de renunciar al bé més preuat de l'home, la llibertat.

L'Europa del segle XX fa realitat el gravat de Goya *Els somnis de la raó produeixen monstres*. La pitjor Europa no la trobem en les conquestes de l'Imperi Romà, ni en l'obscura edat mitjana, ni en les guerres de religió, ni en el procés de creació dels estats i els grans imperis. La trobem en les dues grans guerres civils europees d'abast mundial.

Davant l'horror, la brutalitat, la destrucció material i espiritual patides, una part d'Europa comença a l'inici de la segona meitat del segle passat a retrobar la pau i la llibertat, i inicia un progrés econòmic i social que porta les seves societats a situar-se en el grup de les més desenvolupades econòmicament del món, i també on el benestar social està més expandit i ofereix les societats més equilibrades al món. Aquesta part d'Europa, basada en les democràcies liberals, fonamentades en l'estat de dret, la protecció dels drets humans, el respecte a les iniciatives privades i basada en els principis de l'economia de mercat, amb un compromís social per incrementar els nivells de benestar dels seus ciutadans, es converteix en la referència per a les societats europees sotmeses a dictadures de diversos signes: feixistes a Espanya, Portugal i Grècia; comunistes al centre i l'est d'Europa; aquestes, sotmeses a la Unió Soviètica després de la desgraciada partició de lalta, ratificada a Potsdam. Societats cruelment abandonades malgrat la seva lluita per la llibertat després de les eleccions de Txecoslovàquia el 1948, Varsòvia el 1956, Praga el 1968, el moviment Solidarnosc als vuitanta... Però al final, com ja va predir el 1978 Hélène Carrère d'Encause, en el seu *L'empire éclatée*, l'imperi soviètic s'esfondrà i les societats europees que li eren sotmeses s'alliberaven.

El 9 de novembre de 1989, amb la caiguda del mur de Berlín, considerem que és la data emblemàtica del retorn de la llibertat de les societats sotmeses a les dictadures comunistes, imposades pels soviètics, ferotgement contràries al que significava l'Europa occidental (que sabem que patia clares excepcions) i que ame-

naçaven militarment fins poc abans de la seva fi. (Recordem la crisi dels míssils Pershing i Cruise a començament dels anys 80.)

És cert que Europa encara va patir la vergonya del conflicte dels Balcans, amb seqüeles no resoltes encara avui i que coven tensions i conflictes que poden ser extremament greus si no es resolen satisfactòriament, per la qual cosa cal, és cert, no únicament la mediació europea i internacional, ans també la posició negociadora de les parts en conflicte i del gran veí europeu oriental, Rússia.

Amb tot, fetes aquestes excepcions, la primera realitat que cal constatar és una Europa, a l'inici del segle XXI, rica, pròspera (no sé si del tot feliç, com ens deia el poeta Salvador Espriu) i que presenta el període de pau, estabilitat, progrés econòmic i social en justícia i llibertat que mai no ha estat gaudit des de l'Imperi Romà, encara que la famosa *pax romana* fou imposada per les legions de l'Imperi, i ara afortunadament l'arma és el vot que es diposita a les urnes. En aquell pes de la història de guerra i violència que ens ha caracteritzat, ara oferim un rècord de pau i entesa sobre uns estats lliures basats en les eleccions dels seus ciutadans en democràcia. En la llarga confrontació entre l'Europa de la llibertat i l'Europa dels totalitarismes, ha guanyat la llibertat i la justícia, els europeus aplegats en democràcia s'han sabut organitzar i superar els vells estats per oferir i oferir-se millors perspectives de realització en totes les dimensions polítiques, econòmiques i socials, tot garantint i garantint-se el màxim respecte pels drets humans. L'Europa actual és la història d'un èxit, *a succes history*, en què la persona venç el *dicktat*, on la llibertat d'expressió venç la censura, on es respecta la iniciativa privada i també la societat civil, on la intervenció pública tan sols es pot justificar per assegurar el dret i on la seguretat té com a límit la llibertat i el respecte per les llibertats. La segona realitat és la d'una societat econòmicament pròspera, rica, diríem de manera més planera, basada en uns sistemes de protecció i distribució social que defineixen les nostres societats, basades en estats o societats del benestar (*welfare state*).

Europa és membre del selecte grup de societats avançades, ja postindustrials, generadora de riquesa, molt per sobre de la mitjana mundial, amb el 7,1 per cent de la població mundial (4,6 als EUA, 2,0 al Japó, i 2,2 a Rússia); genera la quarta part del PIB mundial, i la seva renda per habitant, encara que certament molt diferent segons les societats, se situa al voltant dels 23.500 euros per habitant (25.500 al Japó, 35.000 als EUA; a Suïssa 29.900, 38.600 a Noruega, 8.100 a Bulgària). Comparats amb els nivells de renda de les zones econòmicament menys afavorides del món, les diferències són extraordinàries. (Dades del 2005. Eurostat.)

Aquesta és la segona realitat que cal destacar. Europa en línies generals està configurada per societats molt riques, *opulentes* en la terminologia del Nobel John

Kenneth Galbraith. Mantenir, i fins i tot incrementar els seus nivells de riquesa és un dels seus projectes, com veurem més endavant, en fixar-se l'objectiu de sobrepassar els Estats Units, als quals, per cert, pel que fa a l'Europa dels 27, ja ha igualat amb el seu PIB.

Europa ha estat i és conscient dels perills que implica la seva prosperitat i riquesa. En un món excessivament desequilibrat, no es pot assegurar la pau i l'estabilitat a llarg termini. Els historiadors de l'Imperi Romà i la seva caiguda, com ens ensenya la monumental aportació de Gibbons, ens ho demostren a bastament. Fa poc temps es parlà de la *fi de la història* i d'un món *unipolar* basat en l'hegemonia dels Estats Units. En poc temps, sabem que la història no s'ha acabat, que els que no coneixen la història estan condemnats a repetir-la i que el món és cada vegada més *multipolar*. És tal vegada aquesta consciència, formada també per segles de dominacions imperials i de les seves conseqüències, que fa que Europa sigui la que més aporta a la cooperació i la solidaritat internacional, el que jo anomeno *solidaritat egoïsta*. Si volem que la nostra prosperitat continuï, hem de promoure-la arreu, hem de fer que tot el món assoleixi uns nivells mínims de benestar, hem d'aconseguir que els joves de les societats econòmicament menys afavorides trobin prou expectatives de realització a casa seva i no tinguin com a única sortida l'emigració.

Això és possible. Pensen en el fenomen de Portugal i Espanya, que en poc més de trenta anys han passat de ser societats d'emigrants a societats d'immigrants. Observin com la temuda *invasió* de ciutadans del centre i l'est d'Europa als països més pròspers d'Europa no s'ha produït en la dimensió esperada. Al contrari, hi ha països, com Polònia, que a hores d'ara el que necessiten és recuperar els seus immigrants, en créixer més del 6 per cent, i començar a oferir més oportunitats professionals. De moment, l'emigració de Bielorrússia i Ucraïna a Polònia ja és més que significativa. El que cal és generar expectatives de futur i de realització personal, i és evident que la Unió Europea les ofereix a aquestes societats integrades recentment al seu si.

En aquest context, no puc deixar d'assenyalar una de les conquestes més importants per a la Unió d'Europa. El fet que ja siguem molts –més de quatre-cents milions–, els que compartim la mateixa moneda, que ha superat clarament la sobirania dels estats, és la demostració de poder autèntic i de presència internacional més reeixida per mostrar operativament els nivells que Europa, aquesta Europa del segle XXI, és capaç d'assolir. L'euro, dirigit per un banc central que dirigeix, de fet, la política monetària de quinze estats, ja és la segona moneda de reserva a escala mundial i gràcies als seus fonaments mostra una extraordinària estabilitat i solidesa, com es veu aquests dies amb la seva cotització en els mercats de divi-

ses, i és també, sens dubte, l'expressió d'aquesta realitat europea, de la formidable passa que ha fet Europa per mostrar de forma concreta –la del parallamps de Steiner– la plasmació de la idea d'Europa.

La tercera realitat que voldria destacar és la del seu equilibri social, també en l'àmbit intern. Europa ha sabut anar aplicant uns mecanismes de solidaritat interns i evitar, en principi, el dirigisme dels règims basats en la planificació central. En acabar la Segona Guerra Mundial i amb la divisió del continent europeu, es contraposa el model occidental i el comunisme. Des de les democràcies occidentals, s'és conscient de la necessitat, fins i tot, de la conveniència de mostrar que és el millor model per al benestar dels seus ciutadans, sense renunciar a l'aplicació dels mecanismes bàsics de l'economia de mercat, principi fonamental reconegut en els tractats de Roma, que fonamenten el que avui és la Unió Europea en les quatre grans llibertats: de circulació de béns, de mercaderies, de capital i d'establiment en el marc d'una economia basada en la competència, una de les competències exclusives reconegudes des de l'inici a les autoritats comunitàries.

En aquest marc els principis bàsics socialdemòcrates i socialcristians coincideixen, i també els liberals, encara que matisen el model, a reclamar més capacitat d'iniciativa individual i més marge de maniobra per a la societat civil; tots plegats configuraren un model que va ser corregit radicalment els anys vuitanta i noranta, atès l'excessiu pes de la intervenció del sector públic i de la protecció extraaranzelària. L'obertura i la consolidació d'un autèntic mercat interior europeu i el procés de liberalització dels mercats amb l'acció paral·lela de les privatitzacions donen un nou impuls a l'economia europea, que continua en un context en què destaca l'atenció a l'equilibri social.

Com ha recordat Philippe Maystadt, president del Banc Europeu d'Inversions, en les darreres dècades les disparitats de rendes a l'Europa occidental s'ha reduït, en termes nominals i també expressats en euros, també en termes reals, quan es tenen en compte les diferències en el poder adquisitiu.

L'Europa occidental va experimentar primer un període de convergència en els ingressos reals, al qual en va seguir un altre de convergència dels preus. Els anys seixanta i setanta, les disparitats en el poder adquisitiu varen caure un 40 per cent. Després s'estabilitzaren, mentre que les disparitats en els ingressos nominals varen caure en un percentatge similar des de mitjan anys setanta fins als 90... Amb la introducció de l'euro i amb una inflació molt baixa, la convergència nominal i la real han esdevingut semblants i ambdues han anat incrementant-se gradualment des de mitjan anys noranta.

És clar que la incorporació a la Unió Europea de les noves societats del centre i l'est d'Europa ha tornat a incrementar les disparitats, però també ho és que el seu

elevat grau de creixement, dues i tres vegades superior a la mitjana de les societats europees més desenvolupades, va escurçant distàncies, en un procés similar al que coneixem a Espanya i Portugal en les dues dècades de plena integració a l'economia europea.

Com va afirmar de manera rotunda el president de la Comissió Europea, Joao Durao Barroso, en un congrés celebrat a Estoril el mes passat, aquesta Europa de l'inici del nou mil·lenni té la inclusió social com un dels valors bàsics que cal preservar.

Aquestes són les realitats de l'Europa del segle XXI. Un àmbit de pau i estabilitat mai mantingudes en un període tan llarg en la història d'Europa. Com recorda Tim Blanning en la seva recent *The Pursuit of Glory. Europe 1648-1815*, els segles XVII i XVIII a Europa varen ser fonamentalment un llarg període de guerres. De fet, no trobem un període de pau estable fins a la fi de la guerra francoprussiana de la setena dècada del segle XIX, simple pausa per anar a les dues grans guerres civils europees del segle XX. La llarga pau europea de què fruïm avui és una excepció històrica i constitueix la realitat més important i destacada que s'ha de preservar i consolidar.

Aquesta realitat europea, aquesta *pax europeae*, es basa en el que el president de la Comissió Europea va definir en la mateixa reunió d'Estoril, en qualificar l'Europa per al segle XXI com una Europa basada en la llibertat, la democràcia i els drets fonamentals.

Europa referent de llibertat i llibertats, oberta i competitiva en el món. Amb una moneda única compartida per centenars de milions de ciutadans europeus, justament satisfeta d'haver guanyat progressivament els totalitarismes i les dictadures que l'amenaçaven, per consolidar-se com la referència de les societats, que en progrés econòmic i realment riques ofereixen la millor combinació de creixement econòmic amb equilibri social.

Però la història no para. Ja hem vist que no hem assistit a la fi de la història com fa uns anys va proclamar amb ressò cert en Fukuyama. Ni som en un món *unipolar*, com va apuntar Charles Kennedy. Som en un món *multipolar*, amb grans potències emergents que obliguen a considerar la nostra posició d'europeus al món. El meu amic Manuel Porto, de la Universitat de Coïmbra, ha recordat fa poc en un article sobre la Unió Europea i la mundialització que el 2015 el 19 per cent del PIB mundial serà generat per la Xina, i el 9 per cent per l'Índia, davant el 15 per cent a la Unió Europea. Uns anys després, el 2050, la Xina i l'Índia generaran el 45 per cent del PIB mundial. Per al mateix any, les previsions demogràfiques són que Europa tingui una població de centenaris que sobrepassarà els infants menors de 14 anys.

Els projectes d'aquesta Europa de l'inici del segle XXI responen a aquests reptes, com són consolidar les seves conquestes polítiques, econòmiques i socials, continuar sent una referència per a les societats que cerquen la llibertat i el progrés econòmic i social, en aquesta península del continent asiàtic, certament diferenciada des de la frontera russa, on almenys Moscou, com diu Steiner, ja és un suburbi d'Àsia. I també, com es pot mantenir el missatge i les realitats d'Europa en aquest món *multipolar* que al segle XXI ja no pot aspirar a tenir el pes econòmic ni exercir les referències de la seva història.

Europa, com ha dit Rob Riemen, és un ideal de civilització. És aquest el seu paper de referència mundial al segle XXI, ser un ideal de civilització basat en els seus fonaments de llibertat, democràcia i els drets fonamentals. Europa no pot basarse en la quantitat. Ho ha de fer, no ja en la qualitat, ans en l'excel·lència, una excel·lència basada en la creativitat, en la innovació, en la marca i en la dinàmica d'estar sempre a l'avançada en l'economia. També en el social i amb l'ambició política de tenir un rol pacificador en la resolució dels constants conflictes que amenacen la mateixa humanitat, o bé àrees senceres, sotmeses al totalitarisme, al populisme dirigista, al fanatisme o simplement a l'anihilació de la persona.

En l'àmbit econòmic, ja tenim un full de ruta amb objectius i metodologia ben establerts. Encara que s'ha elaborat per a la Unió Europea, és vàlid per a qualsevol societat desenvolupada europea. Em refereixo a l'Agenda de Lisboa, que marca un objectiu estratègic per a la primera dècada del segle XXI per "enfortir l'ocupació, reformar l'economia i la cohesió social, com a part d'una economia basada en el coneixement". Ja el 2000, s'era conscient que a Europa ens encaràvem a un canvi radical, fruit de la mundialització i que calia anar cap a una economia basada en el coneixement, una economia que havia de respectar sempre els valors i les conquestes de la societat europea.

L'objectiu que cal desenvolupar, insisteixo que aplicable a tota societat i a economies europees desenvolupades, que amb diferents nivells ho són pràcticament totes, és convertir-se en una economia basada en el coneixement, més competitiva i dinàmica en el món, capaç de créixer de forma sostenible, amb millors llocs de treball i una cohesió social més gran.

En la reunió d'Estoril de la Cosac (Conferència de les Comissions per a Afers Europeus dels Parlaments de la Unió Europea), el 15 d'octubre passat, es van repassar aquests objectius i es van celebrar els nivells d'ocupació, la solidesa dels intercanvis comercials i les exportacions, malgrat la fortalesa de l'euro, i es va destacar molt especialment que tots els estats de la Unió Europea ja tinguin un programa per fer realitat els objectius de l'Agenda de Lisboa, amb un *Mr. o Mrs. Lisboa*, responsable per assolir els objectius fixats, que, hi insisteixo, crec que són

perfectament vàlids per a qualsevol societat europea desenvolupada, pertanyi o no a la Unió.

Una societat o economia basada en el coneixement significa un alt nivell en els cicles formatius, un clar desenvolupament en les activitats de recerca científica, innovació i desenvolupament i aplicació de noves tecnologies. La seva aplicació no ha de ser uniforme, ans al contrari, cal trobar l'especialització que la faci competitiva.

Permetin-me que posi dos exemples. A Europa s'és capdavanter en tecnologia mòbil, concretament a Finlàndia i sobre la base d'una gran multinacional, ens situem a l'avantguarda mundial, i no podríem considerar Finlàndia una gran potència econòmica. Han sabut trobar la seva especialització en una societat amb un alt nivell d'educació, fortament cohesionada, i per cert, amb nivells molt alts de pressió fiscal. Però no tot és anar a la punta de la indústria o als serveis basats en l'avantguarda de la innovació; es pot trobar la innovació en sectors molt madurs i tradicionals. La innovació en la gestió i la logística ha permès la creació d'empreses capdavanteres i competitives a escala mundial des de sectors tradicionals, madurs, en crisi i regressió, com és el cas d'una indústria que conec prou bé, la tèxtil; o què podem dir de la revolució, els darrers deu anys, de la concepció en el transport aeri o les diverses opcions que ofereix el turisme.

Innovació i excel·lència sempre, en sectors a l'avantguarda tecnològica o en sectors tradicionals, i sempre acceptant la competència a escala mundial. L'aplicació oberta o soterrada d'un neoproteccionisme, basat en l'anomenat *patriotisme econòmic*, o en els *campions nacionals*, és regressiva i va contra el progrés econòmic. La història econòmica mundial ens hauria de servir per rebutjar radicalment qualsevol nou intent. És per això que és bo tenir en compte una carta recent, signada per Nicolas Sarkozy i Angela Merkel –del 10 de setembre–, per reforçar l'estratègia de Lisboa, de la qual vull destacar unes frases: “Continuem convençuts que l'obertura de mercats serà la garantia d'Europa i la seva prosperitat. [...] L'èxit econòmic de la Unió Europea continuarà depenent de la competitivitat de les nostres economies.” És en la competència amb èxit a escala mundial, acceptant els reptes i responent amb qualitat i excel·lència, que els superarem.

Cal recordar que en un informe monogràfic sobre els nivells de competència de les empreses, elaborat pel setmanari *The Economist*, el 10 de febrer d'aquest any, tot repassant les febleses europees enfront de la dinàmica nord-americana i l'impuls asiàtic, es constata que Europa “ha produït una impressionant collita d'empreses a escala mundial i mostra, segons un estudi de Mackinsey, que Europa té el 29 per cent de les primeres 2.000 empreses que lideren el món; això afirma que el nou ímpetu europeu és degut a la més gran obertura del comerç mundial. Obrir-

se, acceptar la competència, internacionalitzar-se, continua sent el *mot d'ordre*". Tenim un full de ruta per a l'economia. En tenim per a la política i la societat? En tenim. Són encara més bàsics, més importants, més preuats per a nosaltres, els europeus. Són el manteniment, la defensa i la consolidació dels grans valors en què he anat insistint. La llibertat, la democràcia, els drets humans. Crec que no ens adonem de l'immens valor que té viure en una societat basada i confortada pel respecte als drets humans, que a Europa s'estenen més enllà dels establerts a la Carta de les Nacions Unides, sobre la base dels acords del Consell d'Europa i les garanties que dona el Tribunal dels Drets Humans d'Estrasburg.

És el geni d'Europa que ha d'expandir-se com a referència, i també com a missió pacificadora en els conflictes internacionals. És clar que Europa ha d'arribar a tenir el pes polític que li correspon en aquest món *multipolar*, oferint la seva pròpia realitat com a referència, capaç de ser competitiva en una economia oberta, mantenint els valors que la fonamenten i que clarament ha consolidat en les darreres sis dècades. Les reformes introduïdes en el Tractat de la Unió Europea, que ha de ser el Tractat de Lisboa, destaquen a incorporar noves competències en l'àmbit de la Unió, el que són les línies vector per al desenvolupament europeu en les primeres dècades d'aquest tercer mil·lenni, polítiques immigratòries, situant-se a l'avantguarda mundial de les polítiques mediambientals per respondre al canvi climàtic, exercint una responsabilitat que ha de ser compartida a escala mundial, i respondre al gran repte energètic, de proveïment de matèries primeres i de gestió de l'aigua.

Sabem que d'aquí a cinquanta anys el pes d'Europa serà quantitativament molt més baix que l'actual. Hem de respondre al repte de saber integrar milions, desenes de milions de nous ciutadans, i ser capaços de preservar el sistema de principis i valors que guien l'Europa actual. Europa té una autoritat moral al món que ha de saber exercir en els fòrums i les institucions internacionals, per respondre als desequilibris socials, per protegir els drets fonamentals, per recuperar els nivells mediambientals, evitant les greus conseqüències que s'albiren en un canvi climàtic, si no s'actua amb urgència i adequadament a escala mundial, tot sabent administrar uns recursos que són cada vegada més limitats en un món més poblat i en creixement humà i econòmic.

Estic plenament convençut de les nostres possibilitats com a europeus per respondre adequadament a aquests reptes que ja tenen unes línies directrius per actuar eficaçment. Europa, com l'au Fènix, ha tornat a néixer repetides vegades de les seves cendres. Ja ho va fer fa dècades, i no sembla que cap foc l'amenaci perquè ja és conscient de les seves limitacions, i no vol caure de nou, per apropiarse massa al Sol.

Com va dir Husserl, "Europa designa la unitat d'una vida i una activitat creativa... el

perill és l'ensopiment". Nosaltres, els europeus, hem d'assumir la responsabilitat d'estar desperts, per consolidar amb el nostre treball, decisió i convenciment en les nostres capacitats els valors d'Europa, que és, en definitiva, un ideal de civilització.